

három szó (a «con» vagy «cum», illetve a «ge» vagy «syn» előtaggal) az «együtt»-tudást jelenti. A lelkiismeret tehát nem enged titkot, «bennünk valaki még tud» dolgainkról. Jelenti ez a társadalmi, a szociális, a morális világ belső képviselőjét.

Lelkiismeretről akkor beszélhetünk, ha van rá erkölcsi alapunk, ha érinti a jó és a rossz, a kötelesség, felelősségtudat stb. fogalmát. Fontos, hogy a lelkiismeret hangja mindig lehetőséget nyújtson a szabad választásra, a szabad akarat megnyilvánulására. A lelkiismeretes élet mindig abszolút egyéni élet a konkrét szituációnak megfelelően alkalmazkodva létezésünk megismételhetetlen voltához. A lelkiismeret nélküli élet epizódok laza kapcsolata, mely céltalan, értelmetlen. Ezért a lelkiismeret a neveléstudomány és gyakorlat egyik legaktuálisabb problémája.

Ahhoz, hogy az embernek a lelkiismerete, a legfontosabb belső értéke, fejlődni tudjon, elengedhetetlenül fontos felfedezni és meglátni azt elsősorban a környezetében, az őt körülvevő személyekben. A gyermek lelkiismeretessé válását befolyásolja az, hogy mennyire tartják be a környezetében a lelkiismeret törvényeit. Más szóval: mennyire igazságosak a felnőttek.

A lelkiismeretesség a szocializáció és a nevelés során fejlődik. Ezért fontos nagy figyelmet fordítani a pedagógus-jelöltek erkölcsi-etikai nevelésére. A lelkiismeretesség folyamatának eredményét nem azzal mérhetjük fel, hogy a hallgatók elsajátították-e a kellő elméleti anyagot. Fontos az, hogy mennyire mélyen tették magukévá a lelkiismeretes pedagógus külső és belső megnyilvánulásait. E cél elérése érdekében különböző eszközök alkalmazhatóak. A gyakorlati órákon, foglalkozásokon ajánlatos olyan irodalmi alkotásokat elemezni, amelyekben általános erkölcsi-etikai normák szerint viselkedik a pedagógus, s pozitívan hat az általa oktatott, nevelt gyermekekre [1].

Annak érdekében, hogy a pedagógus-jelöltek képzésében megvalósuljanak a humanista elvek, melyeket már évszázadok óta alkalmaznak, bizonyos mértékben meg kell változtatni a pedagógiai intézményekben az oktató-nevelő folyamatot. Ezért szükséges a pedagógusok, és a hallgatók összefogása és kezdeményezése annak érdekében, hogy a pedagógusi hivatás magas erkölcsi, szellemi értéket képviseljen.

Irodalom

1. Човрій С. Ю. Проблема підготовки педагогічних кадрів на основі принципу високої духовності / С. Ю. Човрій / Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 17. Теорія і практика навчання і виховання : Збірник наукових праць. – Київ : НПУ, 2004. – Вип. 1. – С. 166-169.
2. Mészáros István. Neveléstörténet. Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe / István Mészáros, András Németh, Béla Pukánszky. – Budapest : Osiris Kiadó, 2003. – 417. p.

УДК 373.3.091.33-028.22(043.2)

ШЕЛЕЛЬО А. В.,
БРИЖАК Н. Ю.

Мукачівський державний університет, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Сучасний етап розвитку національної системи освіти та виховання характеризується поширенням інноваційних процесів, істотною особливістю яких є реальна варіативність, технологічність. Сучасні заклади загальної середньої освіти

потребують технологій, які б сприяли створенню умов для саморозвитку та самореалізації особистості, формуванню особистісної конкурентоздатності.

Упровадження проектного методу в освітній процес має велике значення для початкової школи, оскільки завдяки йому найповніше реалізуються прийоми розумової діяльності, зміни мотиваційної структури особистості, формування умінь навчальної діяльності тощо.

Розробкою проектної технології займалися такі вчені, як Джон Д'юї, який є її основоположником, його послідовниками були В. Кілпатрік, Е. Коллінгс. Пізніше цим питанням займалися науковці С. Шацький, В. Шульгін та ін. Вони не лише сформулювали основні засади, схему проекту, а й обґрунтували ефективність використання проектної технології у закладах освіти.

Різним аспектам проектної діяльності учнів у закладах загальної середньої освіти присвячені праці сучасних учених С. Гончаренка, О. Коберник, Л. Круглик, Л. Паламарчук, С. Сисоєвої та ін. Зокрема, проблема організації навчальної проектної діяльності в початковій школі висвітлюється в роботах Т. Башинської, Л. Коваль, О. Онопрієнко, В. Тименко, О. Савченко, В. Химинець, М. Швардак тощо.

Сучасне бачення методу проектів характеризується наявністю різних поглядів на тлумачення його змісту. Педагоги розглядають метод проектів як засіб організації педагогічного процесу, в основу якого покладено взаємодію учнів з навколишнім середовищем, об'єднання з активною діяльністю учнів (Т. Супрун); система навчання, за якої учень набуває знань, умінь та навичок у процесі планування і виконання певних складних завдань–проектів (М. Ярмаченко); цільовий акт діяльності, в основу якого покладено інтереси дитини (О. Пометун) та ін.

Усебічне вивчення наукової літератури дозволило уточнити, що проект є продуктом інтелектуально-творчої дослідницької діяльності людини, спрямованої на задоволення її актуальних потреб та потреб суспільства.

О. Коберник у своїх дослідженнях зазначає, що «реалізація освітніх проектів допомагає розвивати творчу самостійну діяльність особистості, формувати її дослідницькі навички, створює можливість забезпечити організацію самостійної діяльності в межах певного предмета, науки або практики» [2, с. 27].

За «Українським педагогічним словником» С. Гончаренка, метод проектів – це «організація навчання, за якої учні набувають знань і навичок у процесі планування й виконання практичних завдань – проектів» [1, с. 205].

Особливості проектної діяльності нами досліджувались на теоретичному рівні й у процесі планів-конспектів уроків початкової школи.

У процесі проходження педагогічної практики на базі закладу загальної середньої освіти №13 м. Мукачеве нами було проведено анкетування вчителів початкових класів щодо того, як можна забезпечити зацікавленість учнів у роботі над творчим проектом, вимоги до застосування методу проектів на уроках:

1. Проекти для початкової школи здебільшого мають бути короткотривалими (обдаровані учні, які випереджають у своєму розвитку однолітків, можуть успішно розробляти і довготривалі проекти).

2. У роботі з усім класом слід віддавати перевагу рольовим, інформаційним, творчим проектам — ці види діяльності завжди цікавили молодших школярів.

3. Для пошукової діяльності бажано спочатку залучати дітей з підвищеною навчальною мотивацією — їхні дослідження можуть зацікавити інших учнів.

4. У ролі перших проектів у початковій школі варто обрати групові. Це надасть можливість диференційовано розподілити проектне завдання: після здійснення проекту кожна дитина вважатиме себе здатною брати участь у його виконанні.

5. Значну увагу необхідно приділяти презентації проектів: запрошувати на неї батьків, учнів інших класів.

6. Учитель на початку проектування повинен підвести учнів до вибору теми.

7. Теми учнівських проектів мають бути різноманітними, їх не слід регламентувати та виділяти більш значущі.

8. Робота над проектами у початкових класах не повинна бути вимушеною, учні мають працювати добровільно.

Найбільш доступними для виконання можуть бути творчі проекти, в основі яких немає детально опрацьованої структури спільної діяльності учасників, оскільки вона розвивається підпорядковуючись кінцевому результату або інтересам учасників.

Основні завдання проектної технології в початковій школі на сучасному етапі: формування навичок самостійної діяльності, застосування знань у нестандартних ситуаціях; формування в учнів комунікативних умінь та навичок; формування навичок науково-дослідної роботи.

Залучення учнів до проектної діяльності передусім спрямовані на: досягнення конкретних цілей; формування ключових компетентностей; формування предметних та дослідницьких умінь.

Отже, метод проектів стимулює учнів вирішувати проблеми, які потребують певних знань, розвиває критичне мислення; формує навички роботи з інформацією (учні добирають потрібну інформацію, аналізують її, систематизують); допомагає вирішувати пізнавальні і творчі завдання у співпраці, де діти виконують різноманітні ролі.

Список використаних джерел

1. Гончаренко С. Український педагогічний енциклопедичний словник. / С. Гончаренко. – Вид. 2-е, доп. І випр. – Рівне: Волинські обереги, 2011. – 552 с.
2. Коберник О. М. Проектна технологія: теорія, історія, практика: [монографія] / О. М. Коберник. – Умань: ПП Жовтий О. О., 2012. – 229 с.

УДК 373.3.09.011.3-051:37.011.3

ШЕСТАК А. Ю.,
БРИЖАК Н. Ю.

Мукачівський державний університет, Україна

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ УЧНЯМИ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Процеси перебудови в Україні зумовила нові тенденції в розвитку освіти, з'явилася нагальна потреба суспільства у творчих, діяльних, обдарованих, інтелектуально, творчо і духовно розвинених громадян. Тому одним із

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>